Bilaga 6

Georgien 2008, Ukraina 2014, några slutsatser

av Niklas Nilsson

GEORGIEN HAR SEDAN självständigheten 1991 haft en komplex och konfliktfylld relation till Ryssland och varit utsatt för en rad påtryckningsmedel. I många avseenden har Georgien varit ett laboratorium för de metoder som senare tillämpats i bl a Ukraina.

Kriget mot Georgien 2008 innebar strategiska framgångar (snarare än taktiska) som var ett incitament för Ukraina 2014. Kriget begravde frågan om Nato-utvidgning till före detta Sovjetstater och fick en begränsad och kortvarig reaktion från väst.

Upptakten till kriget och dess förlopp har tydliga paralleller med vad som efter 2014 och angreppet på Ukraina beskrivits som hybridkrigföring, t ex ”passportisering”, helikopterattacken i mars 2007, samt robotincidenten i Tsitelubani 7 aug 2007. Dessutom var kriget 2008 första gången cyberkrigföring användes i samband med konventionell militär operation. En cyberattack stängde alla officiella kommunikationskanaler och viktiga medier, inte minst engelskspråkiga. Det fanns också ett viktigt inslag av informationskrigföring och desinformation riktat mot väst, – uppgifter om 2000 döda under krigets första dag.

Hybridkrigföring: Verktygslådan

- Militära medel
- Ekonomiska medel
- Diplomatiska medel
- Subversion
- Informationsoperationer

Efter kriget och särskilt efter regeringsskiftet 2012 har Ryssland använt ett brett angreppssätt mot Georgien som inkluderar militär närvaro i Abkhazien och Sydossetien, utökade ekonomiska relationer sedan 2012 som kan användas för påtryckningar, diplomatiska försök att isolera Georgien internationellt (kamp om narrativet), samt politisk subversion, partier, NGOs och informationsoperationer genom medier inriktade mot att smutskasta väst.

Genomgående budskap: svartmålar Nato och EU, förespråkar ”neutralitet”, appellerar till socialkonservativa värderingar, underblåser xenofobi och konflikter kring hbtq-frågor. Undviker dock öppet pro-ryska budskap – vilket är en viktig anpassning till den georgiska kontexten.

Men, angriper faktiska strategiska sårbarheter: Georgiens utsatthet ifråga om säkerhet och ekonomi i ljuset av kluvenheten ifråga om säkerhetsgarantier genom Nato och ekonomisk utveckling genom EU.

Övergripande målsättningar

Rysslands politik mot Georgien syftar till att vända opinion och politiskt ledarskap från västinriktad utrikes- och säkerhetspolitik mot

neutralitet, samt att misskreditera Nato, EU och Georgiens regering inför landets befolkning. Meningsskapande aktiviteter backar upp budskap om utsatthet med förmåga att skapa reella problem rörande säkerhet och ekonomi. Dessa aktiviteter syftar till att begränsa handlingsutrymmet för Georgiens regering, nationellt och internationellt.

Georgiens befolkning är dock van vid konfliktläget med Ryssland. En stor majoritet av både den politiska eliten och befolkningen ser fortfarande den nuvarande utrikespolitiska riktningen som den enda möjliga vägen. Opinionen mot denna riktning har dock blivit starkare, ca 20-25% förespråkar neutralitet eller medlemskap i rysslandsledda EEU. Detta är en effekt av ekonomiska problem och besvikelse med det egna ledarskapet. Ryssland söker exploatera och förstärka dessa tongångar.

Verktygen medger stora möjligheter att skada förtroendet för regeringen och är påtryckningsmedel i förhandlingar och beslutsfattande. Effektiviteten i Rysslands aktiviteter är direkt beroende av trovärdigheten i västligt engagemang i Georgien.

Ukraina i ljuset av Georgien: generella paralleller

- Frysta konflikter/kvasi-självständiga stater som maktmedel
- Flera tekniker som utprovats i Georgien används i utvecklad form i Ukraina
- Skräddarsydd informationskrigföring, cyberangrepp, lokala proxygrupper
- Men, i likhet med Georgien har Ryssland sett sig tvunget att använda konventionellt våld för att uppnå målbilden och det är tveksamt om detta lyckats.

Krim

Har en mycket specifik kontext med historisk/kulturell/språklig närhet till Ryssland, en stark pro-rysk opinion och gynnsamma militära förhållanden på marken.

Rysslands operation på Krim, en snabb och dold militär insats kombinerad med en omfattande informationsoperation, var skräddarsydd och välplanerad utifrån dessa förutsättningar. Den ukrainska reaktionen försenades eftersom man ville undvika att ge Ryssland en förevändning för militär intervention, med direkt referens till Georgien 2008. Det är dock svårt att dra generella lärdomar från Krim eftersom förutsättningarna där var extremt gynnsamma för denna typ av operation.

Östra Ukraina

Ryssland agerade genom ett eskalerande konfliktförlopp som inledningsvis fokuserade på politiskt stöd till separatister, sedan krigföring genom irreguljära proxygrupper, en kombination av reguljära/irreguljära förband och slutligen en i allt väsentligt konventionell operation. Ryssland har agerat genom gradvis upptrappning och improvisation. Ryssland strävade initialt efter att skapa påtryckningsmedel för en federalisering av Ukraina, men övergick sedan till att etablera frysta konflikter enligt beprövad modell (Minsk II). Framgången genom hybridkrigföringen är tveksam i detta fall. Rysslands mål uppnåddes först genom omfattande konventionell inblandning.

Slutsatser

Värdering av sårbarheter och effektivitet kräver en integrerad analys. Olika påverkansmedel förstärker varandra. Mening och symbolik i militära hot och ekonomiska

relationer kommuniceras genom inflytelseagenter och informationsoperationer.

Hybridkrigföringen har både en nationell och en internationell dimension. Det är lika viktigt att påverka den internationella bilden av Georgien och Ukraina som opinion och politik i länderna.

Metoder och angreppsätt är skräddarsydda för sårbarheter i georgisk eller ukrainsk kontext, vilket visar på en sofistikerad dimensionering mot aktuell motståndare

Erfarenheter från Rysslands krigföring och relationer med Georgien och Ukraina är inte direkt överförbara till en svensk kontext. Däremot är de relevanta som utgångspunkt för en konceptuell diskussion.

Författaren är fil dr i Krigsvetenskap vid Försvarshögskolan.